

Q&A's Bulgaren

Hoe lang wist u al dat er Bulgaarse dorpen hier naar toe werden gereden om toeslagen aan te vragen?

- De gekozen systematiek van toeslagen zoals vastgelegd in de Algemene Wet Inkomensafhankelijke Regelingen (AWIR), het toekennen van voorschotten om de huur, de zorgpremie of de kinderopvang te betalen, is gevoelig voor misbruik en fraude. Daar heb ik uw Kamer al eerder over geïnformeerd, zoals in mijn brief van 20 augustus vorig jaar. De voorschotten worden gebaseerd op de informatie die de burger zelf aanlevert, zoals over zijn inkomen, zijn adres, zijn medebewoners, zijn kinderen. Het voorschot wordt binnen 8 weken na de aanvraag uitgekeerd conform de wettelijke bepalingen.
- Ik was zelf niet op de hoogte van deze specifieke fraudezaak. Ik was geschokt door de beelden die mij werden voorgehouden. Alleen deze vorm van fraude is niet nieuw. Ik heb u eerder in antwoord op Kamervragen in september 2011 aangegeven dat er een kwetsbaarheid zit in het gegeven als mensen hun digitale identiteit afgeven aan criminelen. Met een GBA-inschrijving, kun je een BSN krijgen en een DigiD-code, en dan kun je ook een toeslag ontvangen (voorschot).
- De ambtenaren van de Belastingdienst die wel op de hoogte waren van deze fraudezaak hebben conform de voorschriften gehandeld en hebben het RIEC-rapport in handen gesteld van de FIOD en het OM voor verder onderzoek. Dat onderzoek heeft geleid tot geplande arrestatie van de twee hoofdverdachten.

- Daarnaast heeft het rapport aanleiding gegeven tot bestuurlijk overleg tussen de gemeente Rotterdam en o.a. de Belastingdienst om de onderliggende problematiek rondom de GBA te bespreken. Het ministerie van BZK was daarbij aanwezig.
- Dat overleg heeft er toe geleid dat er op 14 maart jl een brief is gestuurd aan het LIEC waarin het ministerie van BZK aangeeft dit probleem te willen oppakken.

Hoe gaat u er voor zorgen dat u wel beter geïnformeerd wordt bij dergelijke grote fraudezaken?

- Ik ga een functionaris aanstellen die alle fraudesignalen binnen de Belastingdienst en daarbuiten indien nodig inventariseert en beoordeelt op politieke en maatschappelijke relevantie. En daarover zal deze functionaris aan mij rapporteren.

Wat vindt u er van dat dit zo maar kan?

- Schandalig. Ik wil daarom in overleg met de Kamer de systematiek van toeslagen zo aanpassen dat fraudegevoeligheid ervan wordt teruggebracht. Fraude moet hard worden aangepakt, maar daarnaast moeten we ook zo min mogelijk de gelegenheid bieden om te kunnen frauderen. Mijn uitgangspunt is dat goedwillenden niet het kind van de rekening mogen worden, maar in sommige gevallen kan het niet anders. Het kan het onvermijdelijke gevolg hebben dat goedwillende burgers langer op hun geld moeten wachten. Ik studeer nog op verdere maatregelen en wil daarover graag op korte termijn met u in overleg treden.

- De Belastingdienst controleert de door de burger opgegeven gegevens aan de hand van basisregistraties of andere registraties, zoals op basis van gegevens uit het GBA (*maar niet alle gegevens uit het GBA worden overgenomen, zoals een signalering dat een adres in onderzoek is door een gemeente*), het landelijk register kinderopvang en het register van zorgverzekerden van het college van zorgverzekeraars. Deze controles kunnen niet altijd gelijk bij de aanvraag plaatsvinden. Er wordt gestreefd naar zo actueel mogelijk toezicht, maar dat is nu niet direct mogelijk bij de aanvraag.

Wat gaat u er aan doen?

- Dat is waar ik graag met u over in overleg treedt. Ik wil aanvragen nauwgezet laten controleren aan de poort. En dan duurt het dus langer dan 8 weken voordat iemand zijn toeslag op zijn rekening krijgt bijgeschreven. De Belastingdienst maakt gebruik van andere registraties om het recht op een toeslag te toetsen. In het geval van het GBA lijkt een strikte controle op de adresgegevens bij inschrijving in het GBA noodzakelijk. Er zijn gemeenten die dat ook doen, zoals Rotterdam. Tot nu toe werden de signalen dat een adres nog onderzocht werd door een gemeente, niet overgenomen door de Belastingdienst omdat anders de goedwillenden ook geen toeslag uitgekeerd zouden krijgen. Dat wil ik veranderen: zo lang de juistheid van adresgegevens door een gemeente worden onderzocht, wordt er geen toeslag uitgekeerd. Ik zal daarom in overleg treden met de minister van BZK. Hij is verantwoordelijk als het om de GBA gaat.

- De Belastingdienst start daarnaast deze maand met het uitnodigen van toeslagaanvragers waarbij risicovolle toeslagaanvragen direct aan de balies worden behandeld. Dat is dan weer gewoon fysiek toezicht. Wat dan een risicovolle aanvraag is, gaat ik u hier publiekelijk niet vertellen. Uiteraard geldt dit alleen voor gevallen waarbij op voorhand al sprake is van contra-indicaties.

Wat heeft u de afgelopen periode aan fraudebestrijding gedaan?

(Zoals gemeld in de 11de halfjaarsrapportage):

- In het nieuwe toeslagensysteem worden alle gegevens van burgers aan een vorm van massaal toezicht onderworpen. In de eerste acht maanden van 2012 zijn ruim 640.000 toeslagverzoeken op deze wijze in de actualiteit nader onderzocht en waar nodig gecorrigeerd.
- Naast het massaal geautomatiseerde toezicht met het nieuwe toeslagensysteem worden voor het toeslagjaar 2012 ruim 100.000 aanvragen aan andere vormen van toezicht onderworpen. Extra aandacht is er voor het zorgverzekerd zijn van arbeidsmigranten, de juistheid van het schatten van inkomens en de juistheid van de grondslagen voor kinderopvangtoeslag.
- Sinds begin 2012 is er een fraudemeldpunt. Bij ieder fraudesignaal vindt een feitenonderzoek plaats, resulterend in een beslissing over de afdoeningswijze (geen verdere actie, boete of strafrecht). Medio 2012 zijn twee fraudeteams geformeerd. Deze teams bestaan ieder uit ongeveer 25 medewerkers. De tweede helft van 2012 is gebruikt om het proces rondom fraudezaken in te richten en de medewerkers

op te leiden. Daarnaast is begonnen met het wegwerken van de liggende voorraden van de behandeling van fraudesignalen en bezwaren n.a.v. fraudeacties. In totaal zijn er rond de 5.900 fraudesignalen behandeld in 2012. Hiermee was € 55 mln. gemoeid aan terugvorderingen en toeslagbedragen waarvan de uitbetaling is voorkomen.

Kunnen MOE-landers niet gewoon uitgesloten worden van de toeslagen?

- Dat ga ik onderzoeken of dat ook mogelijk is. Daar zitten juridisch haken en ogen aan, bijvoorbeeld Europees rechtelijk. Ik stel me voor dat we een wachttijd invoeren, totdat we hebben vastgesteld dat de opgegeven gegevens kloppen en mensen hier daadwerkelijk hier wonen, werken en verzekerd zijn.
- Nu al is de Belastingdienst/Toeslagen gestart met het uitnodigen van aanvragers van toeslagen aan de balie om de rechtmatigheid van de aanvraag fysiek te kunnen controleren. De verwachting is dat frauderus zich niet vrijwillig zullen melden en dat geldt: no show, no money!

Deze zaak is toch de bijl aan de wortels van het systeem dat we in Nederland hebben?

- Als we niet meer uit kunnen gaan van de opgave van de burger m.b.t. zijn inkomen, zijn adres, zijn zorgverzekering, dan ben ik het met u eens. Maar daarbij teken ik wel volgende aan. Ik ga er vanuit dat slechts een heel klein deel van de toeslagaanvragers

zo kwaadwillend is, maar daar gaan nu dus de goedwillenden ook onder lijden.

Waarom worden de huurtoeslag en de zorgtoeslag niet gewoon naar de zorgverzekeraars en de verhuurders overgemaakt? Daartoe zijn al twee moties aangenomen.

- De systematiek van toeslagen is zo ingericht, dat was ook de basisgedachte, dat de burger zelf verantwoordelijk is voor het betalen van zijn huur of zijn zorgpremie. Daarbij kan hij ondersteund worden door een inkomensafhankelijke toeslag die hij zelf ontvangt. Als we dat principe gaan loslaten, is er sprake van aanbodfinanciering. En dan houdt het toeslagensysteem zoals we dat nu kennen op te bestaan. Hier zal ik ook met u over van gedachte wisselen.